

Το δόγμα ολοκληρωτικής άμυνας της Σουηδίας: Διδάγματα για την Ελλάδα. Ευθύμιος Λάζος.

Τον Ιανουάριο του 2017 η Σουηδία όρισε μια επιτροπή άμυνας με αντικείμενο να μελετήσει και να καταθέσει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ενίσχυσης των επιχειρησιακών ικανοτήτων των Σουηδικών Ενόπλων Δυνάμεων και «αύξησης της αντοχής της κοινωνίας στον πόλεμο», στο πλαίσιο της υιοθέτησης του δόγματος της ολοκληρωτικής άμυνας. Η επιτροπή ολοκλήρωσε το έργο της και κατέθεσε τις αρχικές (βασικές) προτάσεις της τον Δεκέμβριο του 2017. Πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα θεώρηση της αντίληψης περί άμυνας, από την οποία πιστεύουμε ότι η Ελλάδα θα μπορούσε να αντλήσει πολύτιμα συμπεράσματα-διδάγματα.

Το χρονοδιάγραμμα μετάβασης της Σουηδίας στο νέο δόγμα έχει προσδιοριστεί για την περίοδο 2021-2025. Η απόφαση για την αλλαγή του δόγματος και της αντίληψης για το πιο κομμάτι της κοινωνίας πρέπει να είναι επιφορτισμένο για την άμυνα της Σουηδίας άλλαξε το 2014, μετά την προσάρτηση της Κριμαίας από τη Ρωσία. Η πρώτη μεγάλη αλλαγή στην αντίληψη των Σουηδών κυβερνόντων και επιτελών, ήρθε με την παραδοχή ότι η ασφάλεια, η αποτροπή και η άμυνα είναι τρία (3) διαδοχικά «σκαλοπάτια» της ίδια «σκάλας» που ονομάζεται «επιβίωση της Σουηδίας».

Ασφάλεια σημαίνει μέσα και διαδικασίες, εν καιρώ ειρήνης, για την προστασία των πολιτών και των υποδομών της χώρας από κίνδυνο ή

απώλεια. Αυτό είναι το πρώτο σκαλοπάτι. Σε περίοδο κρίσης ή καταστάσεων χαμηλής έντασης, ενεργοποιείται το δεύτερο σκαλοπάτι της απότροπής, δηλαδή της προβολής ισχύος των Σουηδικών Ενόπλων Δυνάμεων, έτσι ώστε ο επίδοξος αντίπαλος να πεισθεί ότι το πιθανό όφελος τυχόν επίθεσης ή άλλης εχθρικής ενέργειας εκ μέρους του, θα είναι μικρότερο του πιθανού κόστους. Το τρίτο σκαλοπάτι, αυτό της άμυνας, σημαίνει κινητοποίηση του συνόλου της Σουηδίας (Ένοπλες Δυνάμεις και πολίτες) για τη διασφάλιση της εθνικής ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητας.

Η συγκεκριμένη αντίληψη άμυνας διαφέρει από την προ 2014 αντίληψη περί δράσης σε δύο (2) επίπεδα: Στο εθνικό (δράση των Σουηδικών Ενόπλων Δυνάμεων) και στο διεθνές (αναζήτηση συμμαχιών, κινητοποίηση διπλωματικών διαύλων κ.ά.). Το νομοσχέδιο για την εθνική άμυνα του 2015 αναφέρει χαρακτηριστικά: «Η Σουηδία δεν θα μείνει απαθής εάν ένα μέλος της ΕΕ ή μια σκανδιναβική χώρα υποστεί καταστροφή ή επίθεση. Περιμένουμε από τις χώρες αυτές να αναλάβουν παρόμοια δράση εάν η Σουηδία αντιμετωπίσει ίδιες καταστάσεις. Η Σουηδία θα πρέπει να είναι σε θέση να προσφέρει και να λάβει πολιτική και στρατιωτική υποστήριξη στο εξωτερικό και από το εξωτερικό».

Σύμφωνα με το δόγμα της ολοκληρωτικής άμυνας οι Ένοπλες Δυνάμεις της Σουηδίας δεν θα είναι μόνες στην προάσπιση της χώρας.

Το 2017, εκτός από τον ορισμό της επιτροπής άμυνας η Σουηδία έλαβε και κάποιες σημαντικές, προπαρασκευαστικές, αποφάσεις: Αύξηση των αμυντικών δαπανών, μετά από σχεδόν 20 χρόνια, επαναφορά της

υποχρεωτικής θητείας και επαναφορά της στρατιωτικής παρουσίας στο νησί Gotland της Βαλτικής Θάλασσας. Η αντίληψη περί ολοκληρωτικής άμυνας αφορά τις Ένοπλες Δυνάμεις, αλλά περισσότερο αφορά την κοινωνία της χώρας και την προετοιμασία της, ηθικά και υλικά, για την περίπτωση ενός πολέμου.

Το γιατί πρέπει η σουηδική κοινωνία να προετοιμαστεί το αναφέρει η ίδια η έκθεση: «Τις τελευταίες δεκαετίες η Σουηδία έχει γνωρίσει σημαντική κοινωνική αλλαγή. Για παράδειγμα, η οικονομία της χώρας εξαρτάται από τη συνεχή ροή ηλεκτρικής ενέργειας, πληροφοριών, μεταφορών και χρηματοοικονομικών συναλλαγών. Ταραχή ή διακοπή αυτών των ροών σε αγαθά και υπηρεσίες θα έχει άμεσες συνέπειες στο μεγαλύτερο μέρος της κοινωνίας. Τα συστήματα ηλεκτρονικών επικοινωνιών δεν έχουν σχεδιαστεί να επιχειρούν σε πολεμικές καταστάσεις και οι κυβερνοεπιθέσεις είναι μια σοβαρή απειλή. Πρώην δημόσιες υπηρεσίες πλέον βρίσκονται στα χέρια ιδιωτών. Αυτές οι αλλαγές είναι σημαντικές για την ολοκληρωτική άμυνα».

Με το νέο δόγμα και κατόπιν απόφασης της κυβέρνησης όλοι οι κοινωνικοί φορείς, δημόσιοι και ιδιωτικοί εμπλέκονται στην πολεμική προσπάθεια: Το κοινοβούλιο, η κυβέρνηση, οι κρατικές υπηρεσίες, η τοπική αυτοδιοίκηση και ο ιδιωτικός τομέας, όλοι συνδράμουν στην πολεμική προσπάθεια της χώρας. Σύμφωνα με τις προτάσεις της επιτροπής όλη η Σουηδία θα πρέπει να είναι σε θέση να συνδράμει την πολεμική προσπάθεια για ένα διάστημα τριών (3) μηνών. Μετά το τρίμηνο θα πρέπει να έχει κινητοποιηθεί η διεθνής κοινότητα και να έχουν πάψει οι εχθροπραξίες. Η μετάβαση από το καθεστώς ειρήνης στο καθεστώς πλήρους, ολοκληρωτικής κινητοποίησης θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί εντός επτά (7) ημερών, το αργότερο και στη χειρότερη περίπτωση.

Οι πολίτες της χώρας θα πρέπει να έχουν εξασφαλισμένες προμήθειες τροφής, νερού και φαρμάκων για διάστημα επτά (7) ημερών, δηλαδή χωρίς να έχουν ανάγκη της κρατικής μέριμνας. Εξαιρούνται οι ανήμποροι, κυρίως ηλικιωμένοι, για τους οποίους το κράτος θα πρέπει να συνδράμει. Όσοι εντάσσονται σ' αυτή την κατηγορία θα πρέπει να έχουν γνωστοποιήσει στο κράτος τον τόπο διαμονής τους, τις ανάγκες που έχουν (για παράδειγμα σε φάρμακα ή ειδική διατροφή) και την κατάσταση της υγείας τους (νοητικά προβλήματα, κινητικά προβλήματα κ.ά.).

Ένοπλες Δυνάμεις, πολίτες και κοινωνία, ως σύνολο, συνδράμουν στην ολοκληρωτική άμυνα της Σουηδίας.

Σύμφωνα με την επιτροπή το υψηλό ηθικό είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την επιτυχημένη εφαρμογή της ολοκληρωτικής άμυνας. Υψηλό ηθικό σημαίνει την αβίαστη επιθυμία του πολίτη για δράση και προστασία του έθνους και της χώρας. Αλλά για να γίνει αυτό θα πρέπει ο πολίτης να γνωρίζει με ακρίβεια τι πρέπει να κάνει σε διάφορα πολεμικά σενάρια, ενός βομβαρδισμού για παράδειγμα. Αλλά πάνω απ' όλα σημαίνει πειθαρχία, η οποία σε καιρό πολέμου σημαίνει τήρηση του νόμου, δηλαδή όχι αναρχία. Αυτή η τάξη οδηγεί στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής, βασική προαπαιτούμενο της ολοκληρωτικής άμυνας.

Προς αυτή την κατεύθυνση η κυβέρνηση της Σουηδίας έχει δημιουργήσει μια νέα υπηρεσία η οποία έχει ως αποστολή την αποκάλυψη ψευδών ειδήσεων, που αφορούν στην Σουηδία (Fake News, Hoaxes) και την καταγραφή της πραγματικότητας, έτσι ώστε οι Σουηδοί να γνωρίζουν τα πραγματικά γεγονότα και να μην πανικοβάλλονται, στο πλαίσιο πιθανών ψυχολογικών επιχειρήσεων του εχθρού. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίδεται στην παράμετρο της πολιτικής άμυνας με τη διάθεση πολιτικού προσωπικού (επιστρατευμένο τη στιγμή της ανάγκης) και υλικών, αποθηκευμένων από τον καιρό της ειρήνης. Η δομή της πολιτικής άμυνας θα είναι οργανωμένη τε δύο (2) επίπεδα: Σε τοπικό και περιφερειακό. Οι πολίτες θα γνωρίζουν από πριν που θα πάνε και τι θα κάνουν: Θα ενταχθούν σε συνεργεία εκκένωσης και διάσωσης περιοχών και πολιτών; Σε δυνάμεις εσωτερικής ασφάλειας; Σε προσωπικό καταφυγίων;

Ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα θα είναι εξίσου σημαντικός. Για παράδειγμα, σε περίπτωση ανάγκης οι κεντρικές και αποκεντρωμένες δομές της δημόσιας διοίκησης θα ενισχύονται με προσωπικό από τον ιδιωτικό τομέα, στη βάση των όμορων δράσεων. Δηλαδή, ιδιώτες ιατροί, φαρμακοποιοί, πολιτικοί μηχανικοί κ.ά. θα εντάσσονται στις ήδη υπάρχουσες κρατικές δομές (στα νοσοκομεία, στις υπηρεσίες πολιτικής προστασίας κ.ά.). Για την εξασφάλιση της αυτάρκειας σε πέντε (5) βασικά ήδη επιβίωσης (τρόφιμα, πόσιμο νερό, ενέργεια, καύσιμα και φάρμακα) προβλέπεται, ήδη από τον καιρό της ειρήνης, η αποθήκευση των αναγκαίων ποσοτήτων σε αποκεντρωμένες αποθήκες, έτσι ώστε να υπάρχει και επάρκεια, αλλά και ταχύτητα στη διάθεσή τους, όχι με όρους αγοράς όπου ένας μπορεί να έχει όση ποσότητα θέλει, αλλά με όρους δελτίου διανομής.

Ιδιαίτερα στον τομέα της αυτάρκειας της ενέργειας, σε τοπικό επίπεδο θα πρέπει να υπάρχουν διαθέσιμες πηγές παραγωγής ενέργειας (κινητές ή σταθερές) για την εξασφάλιση τουλάχιστον της ελάχιστης αναγκαίας ενέργειας. Επίσης προβλέπεται και διάθεση επαρκούς αποθέματος μπαταριών. Τα νοσοκομεία θα πρέπει να αναπτύξουν πρωτόκολλα δράσης και να εξασκηθούν σε περιπτώσεις αντιμετώπισης μαζικών περιστατικών, όπως προείπαμε με τη συνδρομή του ιδιωτικού τομέα. Εναλλακτικά, ο ιδιωτικός τομέα μπορεί να αναλάβει τη διαχείριση κινητών μονάδων νοσηλείας (στα πρότυπα των στρατιωτικών νοσοκομείων εκστρατείας), σε αποκεντρωμένες θέσεις, εντός και εκτός πόλεων (η υποδομή θα είναι κρατική περιουσία, θα διατίθεται από το κράτος και θα υπάρχει από τον καιρό της ειρήνης). Ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να έχει ρόλο και σε άλλες περιπτώσεις, όπως η εσωτερική ασφάλεια (ιδιωτικές εταιρίες ασφάλειας, για παράδειγμα).

Πιστεύουμε ότι το δόγμα της ολοκληρωτικής άμυνας είναι μια ενδιαφέρουσα αντίληψη περί άμυνας, από την οποία η Ελλάδα θα μπορούσε να αντλήσει πολύτιμα συμπεράσματα-διδάγματα.

Η φιλοσοφία πίσω από το δόγμα και την αντίληψη της ολοκληρωτικής άμυνας της Σουηδίας θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο μελέτης και άντλησης πολύτιμων συμπερασμάτων-διδαγμάτων για την Ελλάδα. Τα σημαντικότερα ίσως διδάγματα είναι ότι: (α) Σε περίπτωση πολέμου, τον οποίο δεν αποκλείει, η Σουηδία θα κινητοποιηθεί διπλωματικά, αλλά παράλληλα θα κινητοποιηθεί και στρατιωτικά, έτσι ώστε όταν ο διεθνής παράγοντας μεσολαβήσει η χώρα να μην βρίσκεται απέναντι από δυσάρεστα τετελεσμένα (β) Η Σουηδία έχει αποφασίσει, πέρα και μακριά από ιδεοληψίες, ότι σε περίπτωση πολέμου θα κινητοποιήσει το σύνολο του έθνους υπέρ της προστασίας της πατρίδας, στο πλαίσιο ενός σχεδίου, καλά μελετημένου και οργανωμένου από τον καιρό της ειρήνης. Όσο για το κόστος; Σύμφωνα με την έκθεση της επιτροπής η ετήσια οικονομική επιβάρυνση, για την εφαρμογή της ολοκληρωτικής άμυνας, θα είναι της τάξεως των 4,2 δισεκατομμυρίων κορόνων (€ 403,2 εκατομμύρια).

Το δόγμα ολοκληρωτικής άμυνας της Σουηδίας: Διδάγματα για την Ελλάδα.

Σχόλιο από Θεόκλητο Ρουσάκη.

Ένα εξαιρετικό άρθρο που θα πρότεινα να αποτελέσει αφορμή προβληματισμού για τα τεκταινόμενα στην Πατρίδα μας.

Πρώτα απ' όλα η αιτία της αναθεώρησης του αμυντικού δόγματος της Σουηδίας ήταν η προσάρτηση της Κριμαίας από τη Ρωσία το 2014. Αυτό και μόνο θεωρήθηκε σοβαρός λόγος προετοιμασίας για τη Σουηδία. Ας το συγκρίνουμε με την ελληνική πραγματικότητα

Δεύτερον, η αναθεώρηση ολοκληρώθηκε ως προς τις βασικές της αποφάσεις το 2017 και θα ισχύσει από το 2021 και μετά. Οι δικές μας αναθεωρήσεις όλο αρχίζουν και ποτέ δεν τελειώνουν.

Τρίτο ενδιαφέρον σημείο η αύξηση του προϋπολογισμού για την άμυνα και η επαναφορά της στρατιωτικής θητείας. Εμείς με τόσες απειλές, μετά από 10ετή κρίση που στρίμωξε σε όλα τα επίπεδα τις ΕΔ,

όχι μόνο δεν αυξήσαμε τον προϋπολογισμό για την Άμυνα αλλά τον μειώσαμε ακόμη περισσότερο, και διατηρούμε σαν να μη συμβαίνει τίποτα, θητεία 9 μηνών.

Τέταρτο ενδιαφέρον σημείο είναι η προετοιμασία της χώρας και του συστήματος αμύνης της σε στρατιωτικό και κοινωνικό επίπεδο για αντιμετώπιση ασύμμετρης ή υβριδικής απειλής.

Πέμπτο ενδιαφέρον σημείο, είναι η προετοιμασία της κοινωνίας από τώρα για την αντιμετώπιση αυτής της απειλής σε ατομικό επίπεδο, αλλά σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών, ειδικών κατηγοριών πολιτών κλπ όπως αυτών με ειδικές ανάγκες κλπ

Ας ευχηθούμε, τώρα που η κρίση είναι “εντός των τειχών” ότι θα θέσουμε επιτέλους το θέμα της Εθνικής μας Ασφάλειας στη σωστή του βάση από πλευράς προτεραιότητας και σοβαρότητας και να δρομολογήσουμε τις αλλαγές που είναι επιτακτική ανάγκη να γίνουν και τις οποίες πολύ καλά γνωρίζει η Στρατιωτική Ηγεσία. Και τούτο διότι , **όταν οι αλλαγές δεν γίνονται με αφετηρία την σύλληψη του ηγέτη από την αξιολόγηση της ανάγκης, με μια οργανωμένη και μελετημένη προσπάθεια, τότε είναι σίγουρο ότι θα γίνουν αναγκαστικά μέσα από μια αποτυχία ή ήττα ή εθνική τραγωδία, όπως Κύπρος , Ίμια κλπ.**

Πηγή : <https://defencereview.gr/>